

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.53>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Некlesa О.В.,
*капітан поліції,
старший викладач кафедри кримінального процесу
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0001-9572-9600*

Некlesa О.В. Проблемні аспекти допустимості доказів у кримінальному провадженні: теорія та практика.

У статті досліджуються проблемні аспекти допустимості доказів у кримінальному провадженні з урахуванням положень кримінального процесуального законодавства України, практики національних судів та стандартів міжнародного права. Розкривається співвідношення допустимості з такими категоріями, як належність і достовірність, а також підкреслюється формальний характер цього інституту.

Окрему увагу приділено аналізу критеріїв, що визначають законність отримання доказів, зокрема джерелу інформації, повноваженням суб'єктів кримінального процесу, дотриманню процесуальної форми та гарантіям прав і свобод людини. Показано, що істотні порушення цих вимог автоматично зумовлюють недопустимість доказів відповідно до ст. 87-88 КПК України.

Розглядаються дискусійні питання застосування принципу “плодів отруєного дерева” та підходів щодо повного чи диференційованого виключення недопустимих доказів. У цьому контексті аналізується судова практика, де вирішальне значення мали процедурні помилки під час фіксації обшуку, допиту або проведення негласних слідчих дій.

Особливої уваги у забезпеченні допустимості доказів на досудовому розслідуванні потребує інститут слідчого судді. Саме на нього покладено функцію судового контролю за дотриманням прав і свобод людини під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують конституційні права особи, як-от обшук житла чи надання дозволу на тимчасовий доступ до речей і документів. Законність та обґрунтованість ухвал слідчого судді є первинною передумовою для визнання отриманих на їх підставі доказів допустимими. Водночас практика свідчить про наявність проблем, пов'язаних як із формальним підходом окремих слідчих суддів до розгляду клопотань, так і з подальшою оцінкою судами наслідків порушень, допущених на цьому етапі.

Актуальним викликом для інституту допустимості є розвиток цифрових технологій та використання у кримінальному провадженні електронних доказів. Проблеми їх отримання, фіксації та дослідження породжують спори щодо їх допустимості. Ключовими питаннями стають автентичність цифрових даних, належний процесуальний порядок їх вилучення (наприклад, з комп'ютерної техніки, хмарних сховищ), цілісність інформації та дотримання права на приватність. Недостатня законодавча врегульованість цих аспектів створює ризики визнання важливих для справи доказів недопустимими через формальні порушення.

Важливе місце відведено аналізу рішень Верховного Суду та практики Європейського суду з прав людини, які формують орієнтири для національної судової практики. Підкреслюється, що допустимість доказів має не лише процесуально-правовий, а й конституційний вимір, адже пов'язана з реалізацією права на справедливий суд і верховенства права.

У підсумку автором обґрунтовується необхідність удосконалення кримінального процесуального законодавства шляхом уточнення дефініцій, закріплення системи властивостей доказів, а також врегулювання питань фіксації процесуальних дій. Це дозволить забезпечити єдність правозастосовної практики та належний баланс між ефективністю кримінального переслідування і захистом прав людини.

Ключові слова: докази; допустимість; кримінальне провадження; процесуальні гарантії; права людини; судова практика.

Neklesa O.V. Problemus aspects of the admissibility of evidence in criminal proceedings: theory and practice.

The article examines problematic aspects of the admissibility of evidence in criminal proceedings, taking into account the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the practice of national courts, and international legal standards. The correlation of admissibility with such categories as relevance and reliability is revealed, and the formal nature of this legal institution is emphasized.

Special attention is paid to the analysis of the criteria that determine the legality of obtaining evidence, in particular the source of information, the powers of participants in criminal proceedings, compliance with procedural form, and the guarantees of human rights and freedoms. It is demonstrated that substantial violations of these requirements automatically lead to the inadmissibility of evidence in accordance with Articles 87-88 of the CPC of Ukraine.

The article addresses controversial issues regarding the application of the «fruit of the poisonous tree» doctrine and approaches concerning the absolute or differentiated exclusion of inadmissible evidence. In this context, judicial practice is analyzed, where procedural errors during the recording of searches, interrogations, or covert investigative actions played a decisive role.

Of particular importance in ensuring the admissibility of evidence during the pre-trial investigation is the institution of the investigating judge. It is this figure who is entrusted with the function of judicial control over the observance of human rights and freedoms during investigative (search) actions that restrict a person's constitutional rights, such as a search of a home or the granting of permission for temporary access to items and documents. The legality and validity of the investigating judge's rulings are the primary prerequisite for recognizing the evidence obtained on their basis as admissible. At the same time, practice indicates the existence of problems related both to the formal approach of some investigating judges to the consideration of motions and to the subsequent assessment by courts of the consequences of violations committed at this stage.

A current challenge for the institution of admissibility is the development of digital technologies and the use of electronic evidence in criminal proceedings. The problems of obtaining, recording, and examining such evidence give rise to disputes about its admissibility. Key issues include the authenticity of digital data, the proper procedural order for its seizure (for example, from computer equipment or cloud storage), the integrity of the information, and respect for the right to privacy. Insufficient legislative regulation of these aspects creates risks that important evidence in a case may be deemed inadmissible due to formal violations.

Considerable attention is devoted to the analysis of the Supreme Court's decisions and the case law of the European Court of Human Rights, which establish guidelines for national judicial practice. It is emphasized that the admissibility of evidence has not only a procedural and legal dimension but also a constitutional one, as it is linked to the implementation of the right to a fair trial and the rule of law.

In conclusion, the author substantiates the need to improve the criminal procedural legislation by clarifying definitions, consolidating the system of evidence properties, and regulating the rules of procedural recording. This will ensure consistency in judicial practice and an appropriate balance between the efficiency of criminal prosecution and the protection of human rights.

Key words: evidence; admissibility; criminal proceedings; procedural guarantees; human rights; judicial practice.

Постановка проблеми. Допустимість доказів у кримінальному провадженні є одним із ключових інститутів, що визначає законність та обґрунтованість прийнятих процесуальних рішень. Незважаючи на чіткі положення Кримінального процесуального кодексу України, практика застосування цього інституту часто супроводжується складнощами, пов'язаними з порушенням прав учасників провадження, технічними недоліками фіксації слідчих дій, невизначеністю щодо критеріїв допустимості та неоднаковим тлумаченням норм судами різних інстанцій. Особливо актуальними залишаються питання застосування принципу «плодів отруєного дерева», диференційованого підходу до виключення недопустимих доказів, а також впливу рішень Верховного Суду та практики Європейського суду з прав людини на стабілізацію судової практики. Недостатня узгодженість законодавчих норм і практики створює ризик порушення балансу між ефективністю кримінального переслідування та захистом прав людини.

Метою статті є всебічний аналіз проблемних аспектів допустимості доказів у кримінальному провадженні, зокрема визначення основних факторів, що впливають на їхню законність та допустимість

Стан опрацювання проблематики. Питання допустимості доказів у кримінальному провадженні знайшло своє відображення в працях багатьох вітчизняних учених, що заклали основу для розуміння цієї теми. Значний внесок у дослідження зробили такі фахівці, як В.Є. Барба, який вивчав проблему допустимості доказів у контексті протидії злочинності, Б.Ю. Головки, що аналізував європейські стандарти судового контролю на етапі досудового розслідування, та О.І. Коваль, чия монографія присвячена міжнародній правовій допомозі. Особливе місце в наукових колах займають фундаментальні дослідження В.А. Смирнова, який опрацьовував класифікацію підстав визнання доказів допустимими, їх правову природу, а також наслідки їх недопустимості. У своїх роботах він також торкався питання використання показань з чужих слів та кола уповноважених на збирання доказів суб'єктів. Проблемні аспекти доказування також досліджував В. Шевченко. Незважаючи на широкий спектр напрацювань, існують певні проблемні аспекти, що потребують комплексного опрацювання. Зокрема, бракує системного аналізу сучасних питань, пов'язаних із застосуванням принципу «плодів отруєного дерева», впливом практики Верховного Суду та Європейського суду з прав людини на правозастосовну практику, а також технічними недоліками фіксації слідчих дій. Таким чином, дана стаття спрямована на заповнення існуючих прогалин та пропонує системний підхід до вирішення цих питань, що дозволить досягти балансу між ефективністю кримінального переслідування та захистом прав людини.

Виклад основного матеріалу. У кримінальному процесі України ключове значення має інститут допустимості доказів, який закріплений у статті 86 КПК. Допустимість розглядається як одна з фундаментальних ознак доказу, що безпосередньо визначає його здатність бути використаним у процесі доказування. Законодавець чітко встановлює, що доказ визнається допустимим лише за умови, якщо він отриманий у порядку, передбаченому процесуальним законом. Порушення цього порядку автоматично позбавляє зібраний матеріал властивості допустимості, а відтак унеможливорює його застосування під час ухвалення судових рішень чи інших процесуальних актів. Таким чином, сама процедура отримання доказів виступає не менш важливою, ніж їх фактичний зміст, оскільки лише дотримання процесуальних гарантій здатне забезпечити реальну їхню юридичну силу.

Не менш важливим є розмежування понять допустимості, належності та достовірності. У науковій літературі та судовій практиці підкреслюється, що допустимість має виключно формально-процесуальний характер, адже стосується виключно способу отримання інформації. Натомість належність визначається змістовою релевантністю доказу, тобто його здатністю підтвердити чи спростувати обставини, які входять до предмета доказування. Достовірність, у свою чергу, пов'язана із точністю та об'єктивністю відображення фактичних обставин у доказовому матеріалі. Це розмежування має принципове значення, адже навіть належний та достовірний доказ може бути відхилений судом, якщо він отриманий із порушенням вимог процесуального закону [6, с. 202].

Науковці та практики визначають низку ключових критеріїв, дотримання яких забезпечує визнання доказу допустимим. Йдеться про те, що доказ повинен походити із легітимного джерела, бути зібраним уповноваженим суб'єктом та у рамках процесуальної дії, передбаченої кримінальним процесуальним законом. Важливим є також суворе дотримання форми процесуальних актів, оскільки будь-яке відхилення від установленної процедури здатне поставити під сумнів правомірність отриманого доказу. Окрему увагу приділяють аспекту дотримання прав і свобод учасників провадження, що є своєрідним мірилом якості кримінального процесу та запорукою реалізації принципу верховенства права.

Особливої уваги заслуговує питання істотних порушень прав людини, які автоматично зумовлюють недопустимість доказів. Законодавець у статтях 87-88 КПК України закріпив імперативну норму, відповідно до якої будь-які дані, отримані шляхом посягання на гарантовані Конституцією та міжнародними договорами права і свободи особи, визнаються недопустимими незалежно від їхнього змісту чи потенційної доказової сили. Це положення фактично відображає європейські стандарти у сфері захисту прав людини та підкреслює, що правова держава не може будувати обвинувачення на матеріалах, здобутих незаконними методами [1, с. 50].

Практика підтверджує, що найчастіше питання про недопустимість доказів виникає у випадках порушення права на захист, недотримання вимог щодо недоторканності приватного життя,

незаконного проникнення до житла чи іншого володіння особи. Такі ситуації свідчать про те, що навіть отримання фактично значущої інформації не може виправдати порушення основоположних прав. Саме тому суди у своїй діяльності послідовно визнають недопустимими результати незаконних обшуків, негласних слідчих дій чи допитів, проведених без дотримання належної процедури [4, с. 234].

Також доречно зауважити, що під час розгляду матеріальної підстави проведення НСРД слід звернути увагу на проблемні питання, що стосуються визнання в якості доказів результати проведених НСРД у кримінальних провадженнях щодо злочинів невеликої тяжкості, коли першочергово ці провадження були внесені до ЄРДР за фактом вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину [10, с. 77].

Окремо слід зазначити, що якщо на момент проведення НСРД існували достатні підстави для припущення щодо вчинення діяння, яке кваліфікується як тяжкий або особливо тяжкий злочин, а при проведенні подальшого розслідування кваліфікацію було змінено на злочин середньої тяжкості, то фактичні дані, отримані в результаті проведення НСРД, можуть бути доказами в даному кримінальному провадженні. [11, с. 44]

Забезпечення дотримання критеріїв допустимості доказів виступає гарантією якості кримінального процесу та довіри до правосуддя. Визнання недопустимими матеріалів, отриманих із порушенням закону, має не лише формальний, а й превентивний характер: воно спрямоване на те, щоб уповноважені органи не вдавалися до незаконних практик у майбутньому. Такий підхід відповідає принципу справедливого судового розгляду, передбаченого Конституцією України та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод [2, с. 76].

Проблема допустимості доказів у кримінальному провадженні є багатогранною та поєднує в собі як теоретичний, так і практичний виміри. З одного боку, вона вимагає чіткого дотримання процесуальних норм та гарантій, а з іншого – балансу між ефективністю кримінального переслідування і непорушністю прав людини. Вирішення цих питань у правозастосовній діяльності сприяє не лише реалізації принципів законності та верховенства права, а й формуванню належної судової практики, яка забезпечує справедливість і правову визначеність у кримінальному процесі [7, с. 352].

У сучасному кримінальному процесі України особливе значення має застосування принципу, відомого як «плоди отруєного дерева». Цей підхід походить із міжнародної практики та означає, що докази, здобуті незаконним шляхом, а також усі похідні від них дані автоматично втрачають допустимість. Вітчизняна правова доктрина розглядає дві основні концепції: концепцію абсолютного виключення, коли будь-які докази, здобуті з порушенням закону, беззастережно відкидаються, та концепцію диференційованого підходу, що передбачає врахування ступеня порушення та можливості усунення його наслідків. Обидва підходи мають як переваги, так і недоліки, проте їх застосування безпосередньо впливає на долю кримінального провадження та визначає баланс між законністю та доцільністю [3, с. 112].

Важливою проблемою визнання доказів допустимими залишається дотримання порядку фіксації процесуальних дій. Найбільш вразливими є обшук та допит, оскільки саме у цих випадках порушення вимог щодо відео- чи аудіозапису трапляються найчастіше. Неповна або перервана фіксація створює ризики маніпуляцій, вибіркового відображення перебігу процесуальної дії чи навіть втрати значущої інформації. У судовій практиці вже склалася тенденція, за якою недотримання вимог безперервної фіксації стає підставою для визнання доказів недопустимими. Це підкреслює, що формальна сторона процесуальної дії є настільки ж важливою, як і її фактичний результат.

Ще більш складною є ситуація із негласними слідчими діями, які за своєю природою є обмеженням прав людини. Норми кримінального процесуального законодавства, що регулюють такі заходи, не завжди є чіткими та деталізованими, що створює підґрунтя для неоднозначного їх застосування. Наприклад, спостереження за особою чи місцем у низці випадків проводиться із порушеннями вимог закону, зокрема щодо підстав та меж застосування цих заходів. Як наслідок, суди опиняються перед необхідністю визначати допустимість таких доказів у кожному конкретному випадку, що зумовлює непослідовність практики та підвищує ризик ухвалення суперечливих рішень [9, с. 59].

Додаткову складність становлять процесуальні помилки, яких припускаються прокурори, слідчі та оперативні підрозділи під час здійснення кримінального провадження. Такі порушення мо-

жуть мати як формальний, так і змістовний характер. Однією з поширених проблем є призначення прокурора без належного процесуального рішення, що суперечить вимогам КПК і тягне за собою недопустимість зібраних доказів. Подібні недоліки в організації діяльності органів досудового розслідування суттєво впливають на якість доказової бази та знижують ефективність правосуддя.

Аналізуючи ці аспекти, варто наголосити, що недотримання процесуальних норм у сфері доказування не є суто технічним порушенням. Воно безпосередньо зачіпає права та свободи учасників процесу, а також визначає легітимність результатів слідчих та судових дій. Наявність процесуальних помилок унеможлиблює використання отриманих матеріалів як доказів у суді, що часто призводить до закриття справи або виправдання особи. Це, своєю чергою, ставить під сумнів ефективність діяльності правоохоронних органів та знижує довіру суспільства до системи правосуддя [8, с. 317].

Проблематика допустимості доказів у таких випадках набуває ще більшої актуальності у світлі міжнародних стандартів захисту прав людини. Європейський суд з прав людини у своїй практиці неодноразово підкреслював, що докази, здобуті з істотним порушенням прав особи, не можуть бути використані в національних судах, навіть якщо вони формально підтверджують винуватість. Це означає, що Україна, як держава-учасниця Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зобов'язана дотримуватися таких стандартів у своїй практиці, що ще більше підсилює значення процесуальної дисципліни.

Питання про допустимість доказів у кримінальному провадженні виходить далеко за межі суто юридичної процедури. Воно охоплює як дотримання процесуальних норм і прав учасників, так і забезпечення довіри до системи правосуддя загалом. Недопущення порушень під час проведення обшуків, допитів, негласних слідчих дій та інших процесуальних заходів має стати пріоритетом у діяльності органів досудового розслідування та прокуратури. Тільки за умов суворого дотримання закону можна досягти балансу між завданням кримінального переслідування і захистом прав людини, що є основою справедливого судочинства [2, с. 77].

У науковій літературі та практиці кримінального процесу окреме місце займає питання безперервності фіксації слідчих дій. Особливо це стосується відеозапису, що виступає гарантією об'єктивності та достовірності отриманих доказів. Водночас досі не існує єдиного підходу до того, чи можуть технічні перерви у записі бути підставою для визнання доказів недопустимими. Одні науковці та суди наполягають на тому, що навіть незначний розрив нівелює саму ідею безперервної фіксації, адже створює ризик втручання у матеріали та втрати частини інформації. Інші підходи допускають певну гнучкість, розглядаючи такі розриви як технічні недоліки, що не завжди тягнуть за собою недопустимість доказу. У будь-якому разі відсутність єдиного тлумачення цієї норми породжує суперечливу практику та невизначеність для правозастосувачів [4, с. 236].

Важливим чинником у стабілізації судової практики у сфері допустимості доказів виступає діяльність Верховного Суду. Саме його рішення формують орієнтири для нижчих інстанцій і визначають межі застосування процесуальних норм. У низці справ Верховний Суд неодноразово скасовував обвинувальні вироки саме через недотримання вимог щодо отримання доказів, навіть тоді, коли фактичні обставини свідчили про наявність вини. Така позиція свідчить про пріоритет процедурних гарантій над доцільністю і підкреслює, що порушення прав і процесуального порядку не може бути виправдане навіть важливістю кримінального переслідування.

Не менш значущим є конституційний вимір проблеми допустимості доказів. Питання законності їх отримання не зводиться виключно до норм КПК, адже ґрунтується на фундаментальних принципах Конституції України. Йдеться про верховенство права, непорушність прав людини, рівність усіх перед законом і судом. Таким чином, інститут допустимості є своєрідним відображенням конституційного обов'язку держави діяти виключно в межах закону та з дотриманням правових гарантій. Визнання доказів недопустимими у випадку порушення цих принципів демонструє, що держава не може будувати кримінальне переслідування на обмеженні основоположних прав [1, с. 51].

На практику українських судів істотний вплив справляють міжнародні стандарти, зокрема правові позиції Європейського суду з прав людини. Суд у Страсбурзі неодноразово наголошував, що право на справедливий судовий розгляд і право на захист є базовими складовими демократичного процесу. У зв'язку з цим українські судді все більше звертаються до практики ЄСПЛ, оцінюючи не лише сам факт отримання доказів, а й дотримання процесуальних гарантій під час їх здобуття. Це проявляється у більш суворому підході до оцінки обшуків, допитів та негласних слідчих дій, що здійснюються з можливим порушенням прав людини [6, с. 205].

З огляду на зазначені проблеми серед науковців та практиків активно обговорюється необхідність вдосконалення кримінального процесуального законодавства. Одним із першочергових напрямів є уточнення дефініцій, що містяться у статті 86 КПК, зокрема щодо критеріїв допустимості доказів. Дослідники пропонують також законодавчо закріпити властивості доказів – належність, допустимість, достовірність і достатність, що дозволило б усунути існуючі розбіжності у правозастосуванні. Таке уточнення сприяло б підвищенню передбачуваності судових рішень та забезпеченню єдності практики.

Особливої уваги потребує також удосконалення правил фіксації процесуальних дій. Проблема безперервності відеозапису обшуку чи допиту вимагає чіткішого законодавчого регулювання, яке б унеможливило подвійне тлумачення. Йдеться не лише про встановлення вимог до технічних засобів, а й про визначення наслідків у випадку технічних збоїв або перерв. Це дозволило б уникнути ситуацій, коли суди по-різному підходять до однакових процесуальних ситуацій, створюючи правову невизначеність для учасників кримінального провадження [5, с. 171].

Інститут допустимості доказів в українському кримінальному процесі розвивається у взаємодії з національними конституційними засадами та міжнародними стандартами. Водночас численні проблеми, пов'язані з фіксацією слідчих дій, застосуванням практики Верховного Суду та невизначеністю у правовому регулюванні, потребують системних змін. Тільки завдяки комплексному підходу, що поєднуватиме вдосконалення законодавства, формування сталої судової практики та орієнтацію на стандарти ЄСПЛ, можна забезпечити баланс між ефективністю кримінального переслідування та захистом прав людини, що становить основу справедливого правосуддя [4, с. 236].

Висновки. Отже, недотримання належної процедури отримання доказів, порушення прав учасників провадження, технічні збої у фіксації слідчих дій чи помилки суб'єктів розслідування нерідко призводять до їх визнання недопустимими, навіть якщо вони фактично підтверджують вину обвинуваченого. Верховний Суд та ЄСПЛ послідовно підкреслюють, що забезпечення прав і свобод людини є вищим за потребу досягнення результатів кримінального переслідування, а тому дотримання процесуальних гарантій виступає ключовим чинником законності правосуддя.

Водночас, відсутність єдиного підходу до низки питань, таких як безперервність фіксації, особливості негласних слідчих дій чи межі застосування концепції “плодів отруєного дерева”, створює ситуацію правової невизначеності. Для подолання цих проблем необхідним є системне вдосконалення кримінального процесуального законодавства, зокрема уточнення дефініцій, деталізація правил фіксації та закріплення критеріїв допустимості доказів. Лише поєднання чіткого правового регулювання, сталої судової практики та орієнтації на міжнародні стандарти дозволить забезпечити баланс між ефективністю кримінального процесу та належним захистом прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барба В.Є. «Щодо питання допустимості доказів у кримінальному провадженні. Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення» 2023 р. С. 48–53 с.
2. Головка Б.Ю. «Європейські стандарти судового контролю на етапі досудового розслідування в кримінальному провадженні» Ужгород: *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право, 2024. № 85, т. 4. С. 75–78.
3. Коваль О.І. «Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні: теоретичні та практичні аспекти: монографія». Київ: Юрінком Інтер, 2018. 224 с
4. Смирнов В.А. «Класифікація підстав визнання доказів допустимими у кримінальному провадженні». *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2(23). Том 2. С. 232–237.
5. Смирнов В.А. «Належне джерело отримання доказів як критерій їх допустимості. Юридична наука». 2019. № 10. С. 177–182. 3. Смирнов В.А. *Правова природа недопустимих доказів у кримінальному процесі України. Юридична наука*. 2019. № 12. С. 167–175.
6. Смирнов В.А. «Правові наслідки визнання доказів недопустимими: постановка проблеми. *Юридична наука*». 2020. № 2. С. 201–209
7. Смирнов В.А. «Щодо використання показань з чужих слів як допустимого доказу». *Кримінальний процес та криміналістика: сучасний стан та перспективи: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26 листопада 2020 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. С. 350–354.*

8. Смирнов В.А. «Щодо кола належних учасників кримінального провадження, уповноважених на збирання доказів». Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (6 листопада 2020 р.) / упор. О.В. Авраменко, С.С. Гнатюк, І.І. Сидорук. Львів: ЛьвДУВС, 2020. С. 314-319.
9. Шевченко В. «Проблемні аспекти доказування у кримінальних провадженнях. Дослідження та інновації» №1.2 (5) 2025р. 56-62с.
10. Неклеса О.В. «Гарантії забезпечення законності та обґрунтованості проведення негласних слідчих (розшукових) дій». Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (29 листопада 2023 р.) / Дніпро: ДДУВС, 2024. С. 76–78.
11. Неклеса О.В. «Особливості гарантій забезпечення законності та обґрунтованості проведення негласних слідчих (розшукових) дій». Сучасні інформаційні технології в діяльності Національної поліції: матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції (2 листопада 2023 р.) / Дніпро, ДДУВС, 2024. С. 44-45.